1940 ий
27
АПРЕЛЬ
№ 39 (652)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

РВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ
Маробком
ден
Горком
орган

ЙОЧА-ШАМЫЧЫН КЕҤЕЖ КАНЫМАШЫШТЫМ ЭРТАРАШ САЙЫН ЯМДЫЛАЛТАШ

1939—40 тунемме ийын пытартышкыже тылзат пелэ наре велэ кодын. Учебно-воспитательный пашам саемдымаште, партийын XVIII исторический с'ездше ден ВЛКСМ ЦК X пленумын решенийышт негызеш, тенийсе тунемме ий переломный лийшаш.

Йоча-шамычлан напряженно да упорно тунем пытарымеке, калык туныктымо орган, школа пашаеҥ-шамыч, комсомол да чыла общественностьын задачышт — весела да культурно канымашым организоватлаш. Йоча-шамыч кеҥеж жапыште сайын канен, шушаш тунемме ийлан у вийым поген, чыла энергийым пыштен — сай тунемаш тӱҥалышт.

Нунын канымашыштым организоватлымашке мемнан партий ден правительство пеш кугу вниманийым ойырат. Шӱдӧ дене пионерский лагерь, пионерский дворец-шамыч да молат, советский йоча-шамыч дек — кушкын шогышо самырык поколений дек, пеш кугу пагалымашым да йӧратымашым ончыктат. Кажне ийын йоча-шамычын канымашыштым сайын эрташлан 100 тӱжем дене окса кучылталтеш. Пытартыш жапыште йоча-шамычлан культурный, таза канымашым организоватлымаште колхоз-шамычат кугун полшен шогат.

Партий ден пӱтынь общественность могырым кугу забота лийын шогымылан кӧра, 1939 ийыште мемнан республикыште 25 пионерский лагерьым организоватлыме да туштo 3787 пионер дене тунемше-шамыч каненыт.

Йоча-шамычын канымашыштым организоватлымаште сеҥымаш-шамыч шагал огыл ыльыч. Теве У-Тор'ял районышто моштен ямдылалтмыштлан кӧра лагерьыште 75 йоча канен, колхозлаште 32 форпостым, 10 физкультурный площадкым организоватлыме ыле. Но южо районлаште (Оршанга, Роҥго, Пектубай да молат) тиде пашам самотекыш кудалтымышт дене, йоча-шамычын канымашыштым кӱлеш семын организоватлыме огыл ыле.

Кодшо ийысе ситыдымаш-шамычым ушыш налын, тений пашам сайын ышташ кӱлеш. Но ятыр РОНО да ВЛКСМ райком-шамыч йоча-шамычын кеҥеж канымашыштым сайын организоватлаш ямдылалтмашке кӱлеш семын пижын огытыл, пионерский лагерлан ямдылалтмаш лушкыдын кая. Йошкар-Ола районышто гын таче кечылан лагерный комиссий (председательже ВЛКСМ райком секретарь Богомолов йолташ) кок гана заседанийым эртарен да тидын дене тыпланен, колхоз да организаций-шамыч деч окса погымо огыл, договорымат эше заключитлен огытыл.

Пионерский лагерлан ямдылалтме пашаште кызыт тӱҥжӧ — колхоз да моло организаций-шамыч дене договорым ышташ да договорым илышыш purташ.

Пионерский лагерлаште пашам сай шындымаш кадр-шамычым ямдылымаш деч зависитла. ВЛКСМ обкомын 4 февральысе решенийже почеш ВЛКСМ райком-шамыч 15 апрель марте лагерь начальникым, старший да отрядной вожатый-шамычым подбиратлен шуктышаш ыльыч. Но тиде решенийым (Оршанга, Килемар да моло) районлаште начар шуктат.

Кадр-шамычым подбиратлымаште медлитлаш ок лий. Тиде кечылашташ, пионер-пашам йӧратыше комсомолец-шамыч дене лагерын штатшым комплектоватлаш кӱлеш.

Лагерь дене авалтыдыме йоча-шамыч нерген, нунын кеҥежсе жапыштым организоватлыме нерген сайынак шоналташ кӱлеш. Кеҥеж жапыштат школьный пионерский организаций-шамыч пашам эреак ыштен шогыман да оздоровительный ден политико-воспитательный пашам виянгдыман. Тидлан серьезно ямдылалташ кӱлеш. ВЛКСМ райком, первичный комсомольский организаций-шамыч кеҥеж жапыште йоча-шамыч дене пашам организоватлыме нерген обсудитлышаш да конкретный мероприятий-шамычым наметитлышаш улыт. Отрядлаште, форпостлаште да физкультурный площадкылаште пашам ышташ, йоча-шамычым йӧратыше комсомолецым ойыраш да пашаште практически полышым пушаш улыт.

Йоча-шамычын кеҥежсе канымашыштым организоватлымаш—пӱтынь комсомолын ик тӱҥ пашаже.

Йоча-шамычын культурно да весела канымашым организоватлымаш—шушаш тунемме ийыште учебно-воспитательный пашам сайын шындымашын залогшо.

Сталинский стипендий налшашлан Лесотехнический институтын советше выдвигатлыме кандидат-шамыч (шола гыч пурлашке): К. А. Кудрявцев йолташ (лесохозяйственный факультет, 4 курс) ден П. И. Исаев йолташ (лесохозяйственный факультет, 2 курс).
Фото М. Чуршуковын.

Шошо ага пашашке пижын

Социалистический ял озанлыкын се колхозник-шамыч эн кӱлешан да ответственный пашаштым вучен шуктеныт. Республика мучко шошо ага паша тӱҥалын.

Теве Йошкар-Ола район, „Сенькан" колхоз 25 апрельыште шошо ага пашашке лектын. Шошо аган первый кечыштыже 2 гектар озымым ойыркален тырмален.

„Сенькан" колхоз шошо ага пашалан 13 имньым 10 апрельыштак пукшаш шогалтен ыле. Шошо ага пашашке имне-шамыч чыланат средний упитанностян лектыныт.

Тиде колхоз шошо ага пашам кӱкшӧ качество дене да кӱчык жапыште эртарышаш верч чот тырша ӱден пытармеке, ӱдымын качествыжым тергашлан 5 еҥ дене комиссийым создатлыме.

Колхозышто агитационно-массовый пашат начар огыл ышталтеш. Агитатор—учительница А. В. Александрова йолташ колхозник шамыч коклаште международный положенийым, Сталин йолташын биографийжым умылтарен шога. **Архипов.**

Озымлан подкормкым ыштат

Йошкар-Ола район, Арбан сельсоветысе колхоз-шамыч 39 гектар озымлан да 4 гектар клеверлан минеральный удобрений дене подкормкым ыштеныт.

„Саскан" колхоз 8 гектар озымлан, „Саемдыше" — 10 гектар озымлан да „Шытыше" колхоз 4 гектар клеверлан подкормкым ыштеныт.

Сельсовет мучко массовый куралмашке тиде кечылашге лекташ „Саскан" да „У вий" колхоз-шамыч ямде улыт.

Колхозлаште пареҥгымат яровизироватлат. Буденный лӱмеш колхоз 8 центнер пареҥгым яровизироватлен.

Туге гынат сельсовет мучко паша але начар. 8 колхоз гыч „Саемдыше" колхоз гына пырчым протравливатлаш ямде.

Нужъял сельсовет мучко ик колхозат подкормкым ышташ тӱҥалын огыл. Сельсовет председатель К. Зурин йолташ „участкылашке пураш ок лий" манын кия.

М. Е. Соколов.

Металлым погыза!

Советский индустрий кушмаш да элнан обороноспособностьшым нӧлталмаш шуко металлым йодеш. Садлан у металл месторожденийым обрабатыватлыме дене пырля тӱрлӧ металл пудыргым погаш кӱлеш. Тӱрлӧ металлический тошто ӱзгар-шамычым (примус, самовар, тулеч моло) погыман.

Москва, Ленинград, Воронеж да моло кугу оласе шемер-шамыч металлический тошто ӱзгар-шамычым погаш тӱҥалыныт. Тиде пашаште пионер ден ученик-шамычат кугын полшат.

Москвасе 110 ден 410 номеран школысо ученик-шамыч тошто металлический ӱзгар-шамычым поген, торговый организацийлашке сдаватлат. Тиде инициативым мемнан республикыште первый Йошкар-Ола 6 номеран школышто тунемше ученик-шамыч поддерживатлышт. Московский ученик-шамычын инициативыштым пионерский сборышто обсуждатлымек, ученик-шамыч мӧҥгыштышт тошто металлический ӱзгар шамычым погаш пижыч.

Тиде инициативым Марийский республикысе чыла школа поддерживатлышаш. Пионер ден тунемше-шамыч! Металлым погыза! Тошто металлический ӱзгар-шамычым поген торгайыше организацийлашке сдаватлыза!

Т. Н.

Апрельский план 152,3 процентлан темын

Оршанский льнозаводын коллективше Первый Май вашеш апрель тылзысе производственный планым жап деч ончыч темаш социалистический обязательствым налын ыле.

Завод апрельский планым 24 апрельланак 152,3 процентлан темен. Пашазе коллектив гыч 34 еҥ ударник. Нунын коклаште шагал огыл комсомолец-шамыч улыт. А. И. Попцова йолташын кудельный бригадыже тылзаш планым жап деч ончыч 200 процентлан темен.

Пашазе Клавдия Кузьминых йолташ кечаш нормым 150 процент деч шагал огыл тема.

Р. С. Сергеев.

ПАРЕҤГЫМ ЯРОВИЗИРОВАТЛАТ

Кучкинский сельсоветысе (Оршанка район) колхоз-шамыч пареҥгым яровизироватлаш тӱҥалыныт. Тиде кечылаште Калинин лӱмеш колхоз 50 центнерым, „Земледелец" — 10 центнерым да Ворошилов лӱмеш колхоз — 6 центнерым яровизироватлышт.

77

МКЖД Йошкар-Ола паровозоремонтный депон слесарьже стахановка-комсомолка Т. А. Лежнина йолташ. Тудо производственный планым 181 процентлан темя. Фото М. Чуршуковын.

Самырык слесарь

Мемнан элыште ӱдрамаш шамычын правашт Сталинский конституций дене пеҥгыдемдалтын. Тушто возымо: „СССР-ыште хозяйственный, государственный, культурный да общественно-политический илышын чыла областьлаштыже ӱдрамашлан пӧръеҥ дене тӧр права пуалтеш“.

Советский ӱдрамаш-шамыч мемнан великий родинын социалистический строительствыште да мемнан илышын чыла областьлаштыже шкеныштын способностьыштым да талантыштым ончыктат.

1938 ийыште, 18 ияш самырык ӱдыр, Таисия Алексеевна Лежнина йолташ Йошкар-Ола кӱртньӧ корно станцийын депошкыжо паша ышташ тольо.

Пашаш честно да добросовестно пижмашыже первый кечыштак кояш тӱҥале. Икмыняр жап гыч Таисия Алексеевнам Москва-Казань кӱртньӧ корнын Юдино станций пеленсе усовершенствований курсыш тунемаш колтат.

1940 ий январь тылзыште комсомолка Лежнина йолташ курсым успешно тунем пытарен. Тудын желенийже дене Йошкар-Ола кӱртньӧ корно станцийын паровозоремонтный депошко слесарьлан паша ышташ колтат. Пашаште курсышто налме шинчымашыжым тӱрыс использоватлаш тыршен. Садланак вет паша планым март тылзыште 181 процентлан темен да кызытат кажне кечын утыж дене темен толеш.

Лежнина йолташ кӱртньӧ корно станций клуб пеленсе хоровой кружокын ик активный участницаже. „Локомотив“ газетым тудо эре лудын шога. Шке политический шинчымашыжым нӧлталашлан комсомольский организаций пеленсе политкружокыш ямдылалтын коштеш.

Депо начальник С. К. Зайцев йолташ Лежнина йолташ нерген тыге ойла: „Лежнина йолташым кушко колтет, тушто пашам эре честно да отлично ышта“. **Краснов.**

Руш йылмым йӧратен тунемыт

Кужмарий неполный средний школышто (Роҥго район) VII классыште тунемше комсомолец-шамыч Иван Загайнов, Иван Александров, Нюра Короткова да молат руш йылмым йӧратен тунемыт, садланак нунын отметкышт „отлично“ веле. Выпускной испытанийым сай эртарашлан, нуно кызыт эртыме материалым чыла повторитлат да упражнятлат. **Н. Беляев.**

Илыш дене пырля айдемат кушкеш

ВКП(б) XVIII съездын исторический решенийже-шамыч кадр шамычым выдвигатлымаш да нуным воспитыватлымаш вопрос дене серьезнын заниматлаш кӱштеныт. Партийын XVIII съездше деч вара кадр-шамычым выдвигатлыме да нуным воспитыватлыме шотышто мемнан республикыште паша ятыр ышталтын. Пытартыш жапыште кушкын шогышо, способный кадршамычым руководящий, ответственный пашашке шӱдӧ дене выдвигатлыме. Теве Марийский АССР прокурорын помощникше С. А. Музуров йолташым налына.

Тудо 1928 ий гыч Ленинско-Сталинский комсомол радамыште шога. Комсомольский организацийын порученийжым эреак шуктен шоген. Местный Советлашке сайлымаш жапыште агитаторлан ыштен. Музуров йолташ пытартыш жапыште политически кугун кушкын. Садланак 1939 ийыште тудым ВКП(б) кандидатыш приниматлыме.

Шукерте огыл тудо Марийский АССР адвокат шамыч коллективын адвокатше ыле. Теҥий январь тылзыште Марийский АССР прокурорын помощникшылан выдвигатлыме. Музуров йолташ тиде ответственный постышто пашам сайын ышта.

Тудо шке политический шинчымашыжым кечын нӧлтен шога. Кызыт „ВКП(б) историй краткий курсым“ учебник почеш изучатлен пытарен да первоисточник-шамыч дене изучатлаш пижын. Лекцийыш, консультацийыш чарныде коштеш.

Тидеч посна тудо Казанский юридический институтын заочникше.

Мемнан элыште илыш ончык кайме семын еҥ-шамычат пашаште кушкыт. Кызыт ӱгычын выдвигатлыме шуко йолташ-шамыч руководящий, ответственный пашаште сай показательым пуат. Нуно шке практический пашаштышт масса дене пеҥгыде кылым кучат, масса деч нуно ик минутланат огыт ойырло. Садланак нуным масса йӧрата, пагала, акла.

А. Герасимов.

ОНЧЫЛ ОСОАВИАХИМ ОРГАНИЗАЦИЙ

Марисоюз контора пеленсе первичный осоавиахим организаций Йошкар-Оласе организаций-шамыч кокла гыч ик ончыл организацийлан шотлалтеш.

Марисоюз контора аппаратысе 84 пашаеҥ гыч тиде организацийыште 79 еҥже осоавиахим член.

Осоавиахим организаций пашажым пеҥгыде план почеш ыштен шога. План чыла годымат общий собранийыштышт утвердитлалтеш.

Осоавиахим член кокла гыч 11 еҥ „Ворошиловский стрелок“ да 6 еҥ ПВХО значок-шамычлан нормым сдатленыт. Кызыт ПВХО значоклан нормым сдатлашлан 12 еҥ ямдылалтеш. ПВХО инструктор Е. М. Сторожук йолташ Первый Май марте 15 ПВХО значкистым да стрелковый кружокын руководительже В. Н. Бочкарев йолташ 19 „Ворошиловский стрелок“ значкистым ямдылат.

Осоавиахим член З. А. Львова йолташ вашке стрелковый школым тунем лектын, стрелковый спортын инструкторжо лӱмым налеш.

Организацийысе член - шамыч коклаште международный пайрем-шамыч нерген, героический „Седов“ ледоколын дрейфше да моло нергенат беседа ден доклад-шамыч эртаралтыт.

Осоавиахимын 14-ше Всесоюзный лотерейный билетше-шамычым шарымашат тыште виян кая. Кызыт чылаже 1759 теҥгеашым шарыме. Посна осоавиахим член-шамыч А. Шалагинов 40 теҥгеаш да А. Ротанов 36 теҥгеаш лотерейный билетым налыныт.

Осоавиахим организацийын пашаже Марисоюз контора пеленсе пырдыж газетеш эреак ончыкталтеш. Осоавиахим организаций пашам сай шындышашлан Марисоюзын торговый базыже пеленсе осоавиахим организаций дене социалистический соревнованийыш ушнен.

Осоавиахим организацийын председательже Марийский АССР Верховный Советын депутат А. В. Сурьянинова йолташлан, осоавиахим вашке Йошкар Ола горсоветын президиумжо пашам сай ыштымыжлан благодарностьым увертарен.

Ив. Литвин.

Ната Бабушкина лӱмеш аэроклубын летно-технический составшын штурманский ямдылалтмаш дене командирский учебыжо.

Фото М. Чуршуковын.

„ЙӦРАТЕНАМ ГЫН МОМ ЫШТЕТ“...

Тиде местный Советлашке сайлаш ямдылалтме жапыште лийын. Самырык, чевер чуриян, ош мотор ӱдыр Б... ден „каче марий“ Б...лан Йошкар-Ола городской Советыш сайлашлан ик избирательный участкыште пашам ышташ логалын. Икмыняр пырля пашам ыштымек, самырык ӱдыр Б...н „каче марий“ Б... дене келшаш шонымаш ушышкыжо пурен. „Каче марий“ Б...нат ӱмыраш йолташыже уло гынат, ош мотор ӱдыр Б... деке шӱмжӧ утларак да утларак лишемаш тӱҥалын.

Тыге жап кугунак ыш эрте. Ик кастене, паша пытымек, яндар южышко ӱдыр дене „каче“ лектыч. Тиде кастене нуно коктынат шке шонымыштым палышт да ончыкылык илыш нерген мутланымашке кусныт. „Каче марий“ Б...н ватыже але тидын нерген нимомат огеш шинче, шке йӧратыме марийже дене сайынак ила.

Жап эртенак эрта. Сайлымашат эртыш. А келшымаш утларак да утларак пеҥгыдемеш. „Каче марий“ Б.. ватыже деке тоштыжо гае огыл относитла: вурса, игылтеш, южгынамже шке ӱнаржымат ончыкта. Вате огеш пале, молан марийже пытартыш жапыште йӧршеш вашталтын, ожнысо ласка илыш уке.

Ик кастене Б... пайрем вургемым чиен лектын кайыш. Вате комнатыште икмыняр шинчымек, магазинышке сату налаш кайыш. Онча, эндалалтын „каче“ дене ӱдыр тротуар дене ошкылыт, тӱрлыжымат мутланат, воштылыт. Б...н ватыже шке йӧратыме марийжым йӱкшӧ гыч палыш, но нимом пелештыде эртен кайыш. Тудо кастене „каче марий“ мӧҥгышкӧ пел йӱд эртымек 2 шагатлан гына тольо, а вате уло шӱмжӧ дене марийжым вучен. Тиде кастене Б... йӧршеш вашталтын, ватыже мутланаш тӧча гынат, тудын нимогай ласка мутшат уке.

18 апрельыште Б...н еш илышыже пужлыш, тудо мотор ӱдыр Б... дене у еш илышым ышташ келшеныт.

Кӧ тугай вара „каче марий“ Б...? Тудо комсомолец, Йошкар-Олан ик школышто физкультура дене преподаватла. Йошкар-Олашке илаш толмыжо деч ончыч тудо Кужеҥер селаште илен. Кужеҥерыште илымыже годымат тудо 17 ияш мотор ӱдыр дене ушнен, икмыняр иленат, йӧрдымашке луктын да кудалтен коден. Б..н кызытсе йолташыже положенийыште улеш, ик тылзе гычын тудын ешыштыже ик еҥ ешаралтшашлык, но тидым тудо кугунак огеш шотло.

Самырык, мотор чуриян ӱдыр Б... нергенат каласыде огеш лий. Тудат комсомолка, ик школ пеленсе комсомольский комитетын секретарьже. Ӱдыр Б... „каче марий“ Б... нерген, ватан улмыжым раш шинчен. Туге гынат „мыйым, кӧм йӧраташ шонымашем иктат чарен огеш сеҥе, Б... качым йӧратенам гын мом ыштет“ манын кутыра. Тидын гыч выводым ышташ лиеш: „каче марий“ Б... дене мотор ӱдыр Б... шке ласка илышыштым, вес еҥын — Б...н ватыжын илышыжым пиалдымым ыштынешт, морально-бытовой вопросышто таза огытыл. Нунылан шинчашышт кӱлеш, комсомол тиде шотышто решительно кучедалшаш. А нуно шкештак тыгай подлостьышко логалыныт.

Комсомолец да комсомольский организаций-шамычлан тыгай таза огыл явлений ваштареш, тошто буржуазный койыш ваштареш беспощадно кучедалашышт кӱлеш.

В. М. Борисов.

Йоча творчествын областной олимпиада вашеш

Областной олимпиадын участникше-шамычын литературный произведенийыштым ойырымо да публиковатлыме порядок нерген

1. Тунемше-шамычын йоча творчество областьысе достиженийыштым ончыктымаш осуществоватлалтеш:

а) литературный творчествын авторышт шке стихышт, рассказышт да моло денат школласе смотрышто, районласе да олаласе олимпиадыште выступатлат.

б) Сай произведений шамыч печатеш да специальный сборникеш опубликоватлалтыт.

2. Школысо, районысо, оласе смотрышто да областной олимпиадыште, йоча творчествын тӱрлӧ литературный жанр (стих, повесть, рассказ, очерк, пьеса, дневник, йомак да тулеч молат) ончыкталтеш.

3. Йоча-шамычын самодеятельный творчествыште участвоватлыше сай литературный произведений-шамыч школлаште пырдыж газетеш, районысо олимпиадыште участник-шамычын—районный газетеш, областной олимпиадыште участник-шамычым—„Ямде лий", „Ревезе Коммунист", „Марий Коммун" да „Марийская Правда" газета-шамычеш публиковатлалтыт.

Йоча-шамычын сай литературный произведенийышт дене специальный сборникым лукталтеш.

4. Областной олимпиадыш представлятлаш литературный произведенийым районный да оласе оргкомитет-шамыч ойырат.

5. Национальный йылме дене возымо произведений - шамычым рушлаш областной оргкомитет кусара.

6. Литературный произведенийын авторышт областной оргкомитетын решенийже почеш ӱжыкталтыт.

7. Олимпиадыште ончыч публиковатлалтше произведений-шамычын авторыштат участвоватлен кертыт.

8. Районласе да олаласе оргкомитет-шамыч йоча-шамычын ойырымо произведенийыштым 1 май гыч 1 июнь марте Йошкар-Олаш колтат.

У КАДР-ШАМЫЧЫМ ЯМДЫЛЫМАШ

Марбумкомбинат пеленсе ФЗУ школа ий еда республиклан лу дене специалист - шамычым ямдыла.

Кудшо ийын Марбумкомбинатлан ФЗУ школа 96 самырык кадрым пуэн. Нунын коклаште ятырыштын лӱмыштым чумыр комбинат шинча. Тунем лекше А. Чегуров, Я. Жубрин, А. Осипов да молат кызыт старший специалистлан ыштат.

Тений школа 111 еҥым (электрик, лаборант, бумажник да молымат) туныктен луктеш.

Школышто паша сай ышталтеш. Комсомольский организаций кече еда кушкеш. Кызыт 172 ученик кокла гыч 125 еҥже комсомолец улыт. Шушаш жапыште комсомолыш пурашлан 16 ученик ямдылалтеш.

Оборонно физкультурный пашат сай ышталтеш. Чыла комсомолец-шамыч ГСО ден ПВХО значоклан нормым сдатленыт. II ступень ГСО значоклан нормым сдатлашлан кружокышто 42 еҥ тунемеш. Всесоюзный физкультурник кечылан ГТО значокым 16 еҥ налаш ямдылалтеш.

ВЛКСМ ЦК Х пленумын решенийжым обсуждатлымек паша эше ятырак саемын. Успеваемость моло тылзе дене таҥастармаште 98,5 процент марте кушкын. Комсомолец П. Богомолов тунеммаште начар да недисциплинированный ыле гын, ынде тудо примерный комсомолецлан шотлалтеш.

Комсомолец-шамыч 7 групповой да ик общешкольный пырдыж газетым луктыт.

Ученик-шамыч яра жапыштым веселан эртарат. Сайын оборудоватлыме клуб уло. Клубышто струнный оркестр ден куштымаш да мурымаш ансамбль пашам ышта.

Агитационно массовый пашат сай кая. Кажне кечын занятий деч вара 15 минутан политинформаций эртаралтеш. Верховный Совет VI Сессийын материалже-шамычымат изучатлат.

Кызыт ученик-шамыч испытанийлан ямдылалташ тӱҥаланыт.

В. Горшков.

Йошкар-Ола кӱртньӧ корно Депон техникше А. А. Волков йолташ пропагандистлан ышта.

Снимкыште: Волков йолташ обеденный перерыв годым пашазе-шамыч коклаште „Кугечын классовый сущностьшо" тема дене беседым эртара.

Фото М. Чуршуковын.

ВЛКСМ Шернур райком полышым пушаш

Коклала сельсовет кӧргыштӧ (Шернур район) чылаже 6 колхозышто первичный комсомольский организаций уло. Но нунын кокла гыч шукышт пашам моткоч начар ыштат. Теве „Орехово" колхоз пеленсе комсомольский организаций йӧршеш шаланымашке шуын. Комсомольский погынымаш 1939 ий гыч лийын огыл. Комсомолец-шамыч членский взносым огыт тӱлӧ, озанлык-политический пашаште начар участвоватлат. Садланак вет тиде колхоз чыла шотыштат почеш шӱдырна. Колхоз председатель—комсомолец Н. М. Смоленцев йолташ шке пашаштыже нимогай ответственностьымат ок шиж.

Колхозник - шамыч коклаште культурно-массовый пашат кӱлеш семын шындыме огыл. СССР ден Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычын шымакшым, шарпаным, сорокам кудалташ ӱжмӧ открытый письмаштым ӱдрамаш-шамыч коклаште прорабатыватлыме огыл. Комсомолец шамычын ватышт чыланат шымакш дене коштыт. Колхозышто неграмотный ден малограмотный-шамычым туныктымашым организоватлыме огыл.

Тыгак „Ушем нур" колхоз пеленсе комсомольский организацият лӱмжылан веле. Комсомолец-шамыч колхоз паша деч ӧрдыштӧ шогат. Нуно шке политический шинчымашыштым нӧлтышаш верч огыт тырше.

ВЛКСМ Шернур райком Коклала сельсовет кӧргысӧ комсомольский организаций - шамычын пашаштым саемдымаште практический полышым пушаш. **Яныш.**

РАДИОМ ШЫНДЫШТ

Куськинский сельсовет пелен (Шернур район) самообложений окса дене радиом шындышт. Кызыт лишыл колхозла гыч, кажне кастене 20—25 еҥ радио колышташ погына.

Агитпункт вуйлатыше комсомолка Ворищева йолташ нунылан тӱрлӧ тема дене беседым эртара, йӱкын газетым лудеш. **Макматов.**

ЧОЯ ЙЫВАН ДА АҤЫРА ПОП, ДЬЯКОН, ДЬЯЧОК НЕРГЕН

ЙОМАК

Мемнан деч тораште,
Черкан Лоп солаште
Илен нужна еҥ—
Йыван, ватыж ден.

Иленыт нужнаште,
Иленыт шортмаште;
Пытен кинлыштат,
Пытен паренгат.

Эрден эр кынелын
Ойлен Йыван эркын:
— „Кува, ушкалнам
Айда шӱшкылына!

Коваштыжым мые
Олаш нангаем.
А шылжым кочкашлан
Мӧҥгешак кодем".

— „Йӧра,—манеш вате,—
Огеш лий шужаш!
Ковашгым нангай тый,
Олаш — ужалаш".

Налеш Йыван кӱзым,
Вӱташке лектеш,
Шӱшкылын ушкалжым,
Коваштым пыктеш.

Эрлашын коваштым
Терышке пыштен,
Пазарышке тудо
Корно ден каен.

Каен Йыван эркын
Мӱндӱркӧ олаш.
Ола пеш торашге,
Логалын канаш.

Пурен кугу ялыш,
Окнам перкален.
Ик суртышко тудо
Йодашлан пурен:

— „Ала тый, тулаче,
Малашлан пуртет?
А куш каен тыйын,
Ок кой мариет?

Тыгерак тулаче
Йыванлан ойлен:
— „Уке мариемже,
Ом керт мый пуртен".

— „Вет мые вор омыл,
Улам корно еҥ.
Кӱнем ыле олашке,
Ыжым шу миен

Ит лӱд мый дечем тый,
Улам сай айдем.
Малем да вет мые
Тышечын каем".

— „Ну, пуро, туге гын,
Малет коҥгаӱмбалне.
Тышечын ола вет
Торашге—умбалне!"

Коваштыжым тудо
Вӱташке пыштен,
Шке пурен пӧртыш,
Коҥгамбак кӱзен.

Тулаче кастене
Кочкаш ямдылен.
Кышалым да мӱйым,
Да шылым волтен.

Шкетын чай дене
Мӱйым подылал,
Шинчен, шыргыжалын,
Мурыжым мурал.

Йыван коҥгамбачын
Онча—раш ужеш.
Тулачылан тудо
Тыгерак манеш:

— „Кушко мариетше
Тыйын каен?
Могай пашам тудо
Тыште ыштен?"

— „Марий мыйын тыште
Айдеме—чынак!
Староста ялын—
Оза чылалан!"

Шона Йыван тӱрлым,
Омат чот шуэш.
Малаш коҥгамбалне
Савырнал возеш.

Эрдене волгалте,
Йыван тарванен
Коваште дек вигак
Вӱташке миен.

Ончале гын, ӧрӧ,
М м тудо ужеш:
Пий шамыч ковашгым
Пурыныт йӧршеш.

Йыван пура пӧртыш,
Ойла тыгерак:
— „Пиет-шамыч кочкыч
Коваштым чылак.

Тӱлаш тидын верчын
Тылат логалеш.
Уке гын ты паша
Суд марте шуэш".

Староста вате
Лӱдын шкежат.
— „Кунар теҥгем тые
Тидланже йодат?"

— „Коваште пазарыште
Вичшӱдым шога.
Тунаржым тыят
Пушашак улат".

Вичшӱдӧ теҥгем
Кӱсеныш чыкен,
Йыван олаш кайыш,
Тержым коден.

Мия олаш тудо,
Олаште коштеш.
Ожым, сибирькым
Да киндым валеш.

Сибирькышке шинчын,
Ожым лупшен,
Теркыже тудо
Кудалын миен.

Йыванын поп ужын
Ойлен ватыжлан:
— „Пален тые тол-я,
Кунареш конден?"

Йыван дек поп вате
Мия да ойла:
— „Коваштетлан кунар
Олаште тӱлат?"

Йыван шоналтен да
Тыге каласен:
— „Коваште олаште
Пешак чот кӱзен.

Ушкал коваштемым
Вичшӱдӧ теҥгеш
Мый пушым купецлан—
Эше пеш йодеш!"

Поп вате содор пеш
Поп деке куржеш:
— „Шинчет, бачышка,
Коваште шергештеш.

Вичшӱдӧ теҥгем
Коваште шога.
Купец, манеш, шканже
Коваштым пога".

Эрлашым эрдене
Вӱташ поп лектеш.
Шке лу ушкалжым
Чыла шӱшкылеш.

Вара дьякон деке
Мия да ойла.
Тудат шым ушкалжым
Шӱшкылын пышта.

Колеш дьячокат,
Ушкал дек лектеш;
Чыла вич ушкалжым
Шкак шӱшкылеш.

Кычкен эрлен имньым
Поп, дьякон, дьячок,
Лупш н олаш талын
Кудалыт пеш чот.

Корнышто поп
Ойла тыгелан:
— „Мый вич тӱжемым
Налам чылажлан.

Вара ыштем пӧртым
Кум пачашаным,
Йырже саданым,
Сай балконаным.

Могай мемнан велне
Лийын огыл йӧршеш,
Могай дечын калык
Коранын коштеш".

Дьячок ден дьякон
Ойлат тыгеракын:
— „Меат вара чаплым
Ыштена кугу пӧртым".

Кудалыт, кудалыт,
Ола лишемеш.
Чылан вик пазарыш
Пураш вашкат пеш.

Калыкым шеҥын
Пазарыш пурен,
Кумытын нуно
Шогат кычкырен:

— „Коваште, коваште!
„Чылан пешак сай!
— Вичшӱдӧ! Вичшӱдӧ!
— А ну, налетай!"

Пазар калык ӧрын
Воштылын шога.
— А мом,—маныт
южышт,—
Тынар кычкырлат?..

А ватышт вученыт
Тӱжем ден оксам.
А нуно конденыт
Пустаҥше калтам.

Дьячок ден дьякон
Да поп—чыланат,
Кастен погыналын
Тыге мутланат:

Йыванын ме вӱдыш
Айда шуэна.
Кунар тудын верч ме
Ондалалт кодна.

(Мучашыже 4-ше стр.)

78

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА

НОРВЕГИЙЫСЕ ВОЕННЫЙ ДЕЙСТВИЙ-ШАМЫЧ НЕРГЕН ГЕРМАНСКИЙ УВЕРТАРЫМАШ

Берлин, 24 апрель. (ТАСС). Германский информационный бюро военный действий нерген тыге увертара: „Нарвик деч западыштырак неприятельский военно-морской вий-шамычын икмыняр кече годым ик вер гыч вес верыш каен шогымашыштым ужаш лиеш ыле. Садлан, англичан шамыч тиде районышто у военный корабль ден десант-шамычым чумыреныт манын, шонаш лиеш. Очыни английский войска-шамыч лишыл жапыште наступленийым тӱҥалаш шонат.

Тронхейм, Берген да Ставангер гыч германский войска-шамыч планомерно ончык каен шогеныт. Английский самолет-шамыч Осло со аэродром лишне улшо частный пӧрт-шамычым адак бомбардироватленыт.

Тидын годым бомба-шамычын осколкышт дене иностранный консульствын заданийже локтылалтын. Английский авиацийын тиде налетшо годымак населений гыч икмыняр еҥ эҥгекыш пернен. Метеорологический условий начар лийме дене да пылан лийме дене разведкым ыштыше да неприятельский военно-морской вий-шамычым атаковатлыше германский самолет-шамычлан пеш ӱлыч чоҥештышышт логалын. Садлан нунын ӱмбак английский военный корабль-шамыч гыч зенитный артиллерий дене лӱйкаленыт. Ик самолет чот локтылалтын, туге гынат, тудо шке базышкыже пӧртыл кертын.

Орканейский острова ӱмбалне разведкым ыштыше германский самолет-шамыч Скапа-Флоушто базашамыч кушто улмо нерген шергакан сведений-шамычым налыныт. Тидын годым английский зенитный артиллерий лӱйкален огыл, садлан германский самолет-шамыч шке заданийыштым нимогай чараклымаш деч посна шуктен кертыныт.

Западный фронтышто 9 германский самолет ден 20 французский истребитель-шамыч коклаште нимогай результатым пудымо бой лийын. Диденгофен деч югышкыла лийше вес воздушный бойышто германский истребитель-шамыч 2 английский самолетым волтен шуэныт. Тенгече германский бух та ӱмбак английский самолет-шамыч толын лектыныт да икмыняр бомбым кудалтеныт. Зильт остров ӱмбалне волтен шуымо самолетат вӱдыш 3 бомбым кудалтен кертын."

Берлин, 25 апрель. (ТАСС). Германский информационный бюро германский армий верховный командованийын тыгай сводкыжым увертара: „Нарвик деч 30 километрлан северо-востокыштырак германский боевой охранений кугу неприятельский часть-шамыч ваштареш бойым ыштен шога. Тронхейм деч северыштырак германский войска-шамыч Стейнькерым налме деч вара эн важный перевал ден корнылам налыныт. Германский войска-шамыч Осло гыч северышкыла да северо-западышкыла кызытат писын ончыко каен шогат. Германский подводный пушышамыч Скагерракыште кок неприятельский подводный пушым пытареныт. Германский сторожевой судно-шамычын флотилийже Скагеррак проливын запад могырыштыла улшо лекмаштыже кугу французский эсминец-шамыч группым ужын. Противникын вийже кугун лийын гынат, немец-шамыч неприятельский военный судно-шамычым атаковатленыт. Кӱчык жап кредалме деч вара неприятель вашке гына шылын.

Норвежский побережье дене германский авиаций неприятельский морской вий-шамычым бомбардироватлен. Ик английский корабль чот локтылалтын да шкенжын боевой действийжым чарнен Северный теҥыз ӱмбалне кум английский самолет чоҥештылын. Ик английский самолет Ольборг (Дания) вoктен лийын. Кок германский самолет шке базышкыже пӧртылын огыл.

Лесной институтын студентше „Лесосплав" спортивный обществын членжешамыч кугу смешанный эстафетылан ямдылалтыт.

Снимкыште (шола гыч пурлашке): А. П. Зубрина, А. С. Бубнова, Н. М. Сай да Хлынова йолташ-шамыч тренировкышто.

Фото **М. Чуршуковын.**

ВЕЖЛИВОСТЬ НЕРГЕН

Советский гражданин вежливый лийман. Тидлан мемнам партий да советский правительствын руководительышт-шамыч шке примерышт дене туныктен шогат.

Туге гынат, але ятыр вере вежливость огеш кой. Шукерте огыл Йошкар-Ола РайЗО сельсовет, колхоз председатель да бригадир-шамыч дене совещанийым эртарыш. Совещанийыште каныш годым „Социализм корно" районный газета редактор Зайцев йолташ „Изи - Какшан" колхозын председательже Акланов йолташ дене мутлана ыле. Ала кужеч мутланымашке Комино сельсоветын председательже Ямбаков йолташ толын шуат, Аклановым „молан минеральный удобренийым ситышын конден от ул" манын вурсаш тӱҥале. Тиде вежливость лиеш мо?

Але весе. Магазинлаште, столовойлаште але моло общественный верлаштат вуй мучаште гына верлат „Будьте взаимно вежливы" манын возымо вывеска кеча. Но нине верлаште вежливость олмеш, грубость шукырак уло.

9 апрельыште универмагыш ик покупатель пычал налаш пурен. Покупательын „пычал кунар шога," манын йодмыжлан продавец Бусыгина йолташ ышат пелеште. Покупательын нал гана йодмекыже иже Бусыгина йолташ шӱрден: „Что Ты спрашиваешь, все равно не купишь!" манын каласыш. Кушто тыште вежливостьшо? Тиде вежливость огыл, а пеш кугу грубость.

Тыгай койышым вожге пытараш шукертак жап. Комсомольский организаций-шамыч тиде шотышто пашам кугын ыштышаш улыт. Социалистический строительствын чыла отраслыштыжат вежливость эн первояк кӱлеш.

А. Речкин.

Чоя Йыван да аҥыра поп, дьякон, дьячок нерген

Йомак

(*Мучаш*)

Мият Йыван деке,
Мешакыш чыкат.
Пыштен тудым терыш
Эҥер дек каят.

Мият, ий шӱташ,
Товар мондалт кодын.
Уэш чылан мӧҥгыш
Содор куржын толыт.

Йыван ту мешакым
Чумедыл шӱтен,
Лектын тушечын,
Пум чыкен коден.

Дьячок ден дьякон
Да поп мутланал,
Эҥер деке тольыч
Товарым нумал.

Руэн кӱжгӧ ийым,
Мешакым кондат,
Эҥерышке—рӱдыш
Пырля кудалтат.

Вара шинчыт терыш
Да имньым кырен,
Эҥер дечын ялыш
Кудалыт шырген.

Йыван тораш куржын,
Кож вуйыш кӱзен,
Умбаке ур семын
Шыргыжын ончен.

Купец тиде годым
Тройкым кычкен,
Олашке—торашке
Каяш легылден.

Йываным кож вуйышто
Ужын да ойла:
— „Молан кӱзенат тый?
Коеш мо чыла?"

Кож вуй гыч Йыван
Купецлан манеш:
— Тышеч пӱтынь вер
Чыла раш коеш."

— „Кӱзем мо ончаш мый,
Лиеш мо мылам?"
— „Айда кӱзӧ, ончо,
Лиеш чылалан!"

Вола Йыван эркын,
Купец кӱш кӱза.
Йыван тиде годым
Тройкым савыра

Сибирькышке шинчын,
Чодрам шергылтен,
Йыван кайык гае,
Кудале эртен.

Ваштарешыже лектын
Поп, дьякон, дьячок,
Мӧҥгышкышт нуно
Кудалыт пеш чот.

Йываным вашлийыт
Да ӧрыт чылан:
— Вет тыйым ме вӱдыш
Шуышна коллан!"

— „Мыйым шуышда да
Алят мый илем;
Вӱд ава тр йкым
Пӧлеклыш мланем.

Эше тушто шуко
Кодын тыландат;
Содор вашкеда гын,
Шуэш черетда!"

Поп, дьякон, дьячок
Тер гычышт волен,
Уэш эҥер деке
Куржыт вашкен.

— „Мые,—поп мане,—
Шем кӧкым налам!"
Да рӱдышкӧ „шу-у-у"
Тӧргештыш тунам.

Дьячок ден дьякон
Поп почешак,
Поче-поче вӱдыш
Вик тӧрштат.

Йыван тройка дене
Ончыко чымен,
Мурен-мурен ялыш
Шке декше пурен.

Макс Майн.

Шошо.

Фото **М. Чуршуковын.**

Мыланна возат

Звенига район Нуктуж ял советысе „Ончыко" промколхоз тений 2 тонн яровизироватлыме шӱльым ӱда. Тыгак 5 тонн паренгым шындашлан яровизироватлаш пижын.

А. Смирнов.

* * *

„Лужала" колхозышто (Шернур район) шошо ага пашам качественно да кӱчык жапыште эртараш лан 6 звеном организоватлыме, звено-шамыч пробный выездым эртареныт. Тышечын раш пале лиеш: чыла колхозник-шамыч шошо агам образцово эртарышаш верч кучедалыт. Нине звеном комсомолец-шамыч вуйлатат.

П. Глушков.

* * *

„Кугу-Ер" колхозышто (Морко район) Иванов Александр ынде 6 ий конюхлан ышта. Тудо шке пашашкыже аккуратно относитла. Кызыт тудо шошо ага пашалан сай упитанностян имне-шамычым ямдылен. Пашам сайын ыштымыжлан Иванов йолташым колхоз ик гана веле огыл шергакан премий дене премироватлен.

В. Боярский.

Отв. редакторын заместительже—*В. М. БОРИСОВ.*

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнаты 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР А—390. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.